16.10.2017 MML 3706/00 04 00/2017

Eduskunnan Valtiovarainvaliokunnan Maatalousjaosto
Käsiteltävät aiheet: HE 106/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2018

Kirjallinen asiantuntijalausunto kokoukseen 18.10.2017

Maanmittauslaitos lausuu kunnioittaen koskien hallituksen esitystä 106/2017 vp eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2018 seuraavaa:

MMM:n pääluokka 30: Mom. 30.70.01 (Maanmittauslaitoksen toimintamenot)

Maanmittauslaitoksen ylläpitämät kiinteistö- ja maastotietojärjestelmät turvaavat osaltaan yksityisen maanomistuksen ja kansallisen luototus- ja vakuusjärjestelmän toimivuuden. Maanmittauslaitos tekee erilaisia kiinteistötoimituksia sekä tuottaa kartta-aineistoja ja edistää niiden yhteiskäyttöä. Keskeisiä tehtäviä ovat myös paikkatiedon huippututkimus ja soveltaminen sekä tietojärjestelmien ylläpito- ja kehittämistehtävät. Palvelupisteitä Maanmittauslaitoksella on 37 paikkakunnalla ympäri Suomen, Maarianhaminasta Ivaloon ja työntekijöitä on yhteensä noin 1 800.

Hallituksen esityksessä vuodelle 2018 ehdotetaan yllä olevalle momentille yhteensä 43,137 milj. euroa. Kestävän julkisen talouden johdosta toteutettujen leikkausten yhteissumma vuodesta 2011 on vuosikymmenen lopulla v. 2019 toimintamenomomentille ilman kertaluonteisia eriä 19 milj. euroa (laskennallisesti n. 30 %), mikä vastaa noin 380 henkilötyövuoden vähentämistarvetta.

Maanmittauslaitos on ehdottanut vuoden 2018 talousarvioesityksen täydentävänä esityksenä asunto-osakkeiden vaihdannan ja vakuushallinnan prosessien sähköistämisen mahdollistavan uuden asunto-osakkeiden rekisteri- ja palvelukokonaisuuden toteutukseen 7,1 milj. euron määrärahasiirtoa momentilta 28.70.22 Hallinnon palveluiden digitalisoinnin tuki (siirtomääräraha 3v). Sähköisen asunto-osakerekisterin perustaminen on laaja poikkihallinnollinen yhteistyöhanke, joka toteuttaa hallitusohjelman linjausten mukaista julkisten palveluiden digitalisointia.

Maanmittauslaitoksen toimintamenoista rahoitetaan lähes kaksi kolmasosaa erilaisella tulorahoituksella, joten tuloissa tapahtuvat muutokset vaikuttavat talousarvioleikkausten ohella olennaisesti laitoksen toimintaan. Viime vuosina tapahtuneet talouskasvun muutokset ovat heijastuneet Maanmittauslaitoksen palveluiden kysynnän määrään siten, että kysyntä on lähtenyt nousuun pitkän kestäneen laskun jälkeen. Laitoksen osalta on otettava huomioon, että omakustannusarvoon perustuvassa tulorahoitteisessa toiminnassa kustannussäästöt kohdennetaan asiakkaille.

Vastuullisen etupainotteisen sopeuttamistoimenpiteiden toteuttamisen ja tuottavuuden parantamisen johdosta Maanmittauslaitos katsoo, että vuoden 2018 toiminnasta voidaan selviytyä esityksen mukaisella rahoituksella ja laitoksen siirtomäärärahakannalla. Lisäksi Maanmittauslaitos esittää toimitustuotannon hintoja laskettavaksi vuoden 2018 alusta. Maanmittauslaitos on vahvasti mukana Sipilän hallitusohjelman mukaisessa julkisten palveluiden digitalisoinnissa ja palveluarkkitehtuurin mukaisessa kehittämisessä. Mittavan kehittämistoiminnan ja palveluiden jatkuvuuden turvaamiseksi rahoituksen riittävyys on varmistettava kehyskaudella erityisesti kriittisen osaamisen hankkimiseksi ja korvaamiseksi huomattavan luontaisen poistuman johdosta.

Allekirjoitettu sähköisesti
Hyytinen Matti (16.10.2017 16:00:05)
Markkula Markku (16.10.2017 16:17:44)

Maanmittauslaitos
Keskushallinto
Opastinsilta 12 C
PL 84
00521 Helsinki
puhelin 029 530 1100
www.maanmittauslaitos.fi/palaute
kirjaamo@maanmittauslaitos.fi
Y-tunnus 0245954-4
Kotipaikka Helsinki

MMM:n pääluokka 30: Mom. 30.70.40 (Kiinteistötoimitusten tukemisesta aiheutuvat menot)

Suomen pirstoutunut kiinteistörakenne heikentää maa- ja metsätalouselinkeinojen kannattavuutta. Huono kiinteistörakenne yhdessä maatalouden rakennemuutoksen kanssa johtaa kasvua hakevien tilojen kannalta epäedulliseen kilpailutilanteeseen. Maa- ja metsätalousministeriön tilusjärjestelytoiminnan kehittämistä koskevassa selvitysraportissa todetaan, että tilusjärjestelyllä on toteutettavissa kiinteistörakenteen parannus, jonka saavuttamiseen voi muilla keinoin kulua 6-8 sukupolvea. Tilusjärjestelyllä saavutettu kiinteistörakenne säilyy hyvänä ja kehittyy edelleen positiivisesti. Lohko- tai palstakoon kasvaessa maaseudun yrittäjyys vahvistuu. Kulkumatkojen lyhentyessä ympäristö- ja ilmastopäästöt vähenevät ja liikenneturvallisuus paranee. Hyvä kiinteistörakenne parantaa välittömästi ruoantuotannon kannattavuutta.

Hallituksen esityksessä vuodelle 2018 ehdotetaan yllä olevalle momentille yhteensä 4,0 milj. euroa, josta 1,0 milj. euroa on tilapäistä lisäpanostusta siirtona momentilta 30.70.01 meneillään olevien tilusjärjestelyjen loppuun saattamiseksi. Määrärahaa käytetään peltotilusjärjestelyissä uuden tilussijoituksen kannalta välttämättömiin mukauttamistoimenpiteisiin (ojitukset ja viljelystiet). Vuoden 2011 tilinpäätöksen mukaan tukemismenoja käytettiin 7,0 milj. euroa ja vuosina 2012 - 2017 vuosittain 3,4 - 5,0 milj. euroa. Määrärahasta palautuu valtiolle (momentit 13.01.05 ja 15.01.04) noin puolet maanomistajien maksuosuuden myötä tilusjärjestelyiden valmistumisen jälkeen. Merkittävin osa näistä maksuosuuksista kertyy valtiolle noin 15 vuoden kuluessa. Siksi tilusjärjestelytoiminnan vuotuinen talousarviovaikutus 2,0 milj. euron kehystasossa vuodesta 2019 lukien tulee olemaan positiivinen, kun valmistuneista tilusjärjestelyistä kertyvien maksuosuuksien määrä ylittää myönnettävän talousarviorahoituksen määrän.

Tilusjärjestelytoimintaa on jouduttu sopeuttamaan alenevalle määrärahatasolle. Vuodesta 2012 alkaen vuosittainen tilusjärjestelty pinta-ala on vähentynyt aikaisemmasta 10 000 hehtaarista nykyiselle 6 000 hehtaarin tasolle ja vastaavasti työpanoksen määrä on pudonnut. Peltotilusjärjestelyjen pääpaino on ollut viimeiset kolme vuotta vanhoissa ennen vuotta 2015 käynnistyneissä hankkeissa. Uudet alueelliset tilusjärjestelyt ovat olleet pysähdyksissä. Käynnistyneet tilusjärjestelyt ovat olleet pienempiä tilusjärjestelyjä, jotka on voitu toteuttaa ilman tie- ja kuivatusverkon mukauttamistöitä. Tilusjärjestelyjen tie- ja kuivatusverkon mukauttamistöihin ei ole vielä sovellettu 1.1.2015 voimaan tullutta lakia uusjakojen tukemisesta (1423/2014).

Tämän hetken arvion mukaan ennen vuotta 2015 käynnistyneet tilusjärjestelyt valmistuvat vuoden 2020 aikana. Tilusjärjestelytoiminnan jatkuvuus riippuu uusien alueellisten tilusjärjestelyjen rahoituksesta. Selvitysraportissa esitetään kiinteistötoimitusten tukemismäärärahan (30.70.40) säilyttämistä etenkin siirtymäkauden ajan ennen kuin mahdollisten uusien rahoituslähteiden toimivuus on saatu todennettua. Tie- ja kuivatusverkon mukauttaminen uuden tilussijoituksen mukaiseksi on tärkeä osa tilusjärjestelyä, jolloin rahoituksesta kokonaan luopuminen vaikuttaisi merkittävästi tilusjärjestelyjen vaikuttavuuteen ja jatkuvuuteen. On vaarassa, että maa- ja metsätalousyrittäjyyden edellytysten parantamisesta menetetään yksi tärkeä työväline ja heikko kiinteistörakenne hyväksytään Suomessa pysyväksi tekijäksi.

Pääjohtajan sijaisena *Allekirjoitettu sähköisesti*
Maanmittausneuvos Markku Markkula

Allekirjoitettu sähköisesti
Hallintojohtaja Matti Hyytinen